

RURALIA

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI
2 ■ 2024

**Mikä on
tarpeeksi
kestävää?**

s. 4-5

PÄÄKIRJOITUS

Kapeutunut maaseutunäkökulma uhkaa jakaa kansakuntia

Keskustelu maaseuduista näyttää sirpaloituneen marginaaleihin. Maaseutupuhe on osittain korvautunut muilla yleisesti hyväksytyillä teemoilla, kuten ajankohtaisen tärkeällä luontopuheella. Maaseutukeskustelun yhteiskunnallinen tila on kaventunut ja kokonaiskuva on vääristynyt. Tämän seurauksena näkymät maaseuduilla ja kaupungeissa elävien ihmisten yhteisestä, jakamattomasta tulevaisuudesta ovat häviämässä.

Kaupungeista puhutaan tulevaisuusorientoituneesti, koska ne nähdään yleisesti nykyisen talousjärjestelmän vetureina ja innovaatioiden kasvualustoina. Kaupunkitaloudet kehittyvät lähellä ja kaukana oleviin vaikutusalueisiinsa verkottuneina. Tässä asetelmassa maaseudut eivät ole tasavertaisia osapuolia, koska niitä ei nähdä omaehtoisina toimijoina, vaan lähinnä kohteina.

Maaseudun ja kaupungin suhdetta kuvattiin pitkään (ja tarkoitushakuisesti) hyvin mustavalkoisesti. Se ei kuitenkaan toiminut maaseudun elinvoiman hyväksi, vaan synnytti päinvastoin hierarkkisen, vastakkaisia keskus-periferia-voimia korostavan asetelman.

Vuosikymmeniä jatkunut tutkijoiden, asiantuntijoiden ja poliitikkojen toistama tavoite purkaa vastakkainasettelu ei ole johtanut suhteen tasapainottumiseen, vaan kehitykseen, jossa maaseutu on häviämässä yhteiskunnallisesta keskustelusta. Kysymys on tiedollisesta vinoumasta, jossa toisen osapuolen tarina esitetään kokonaisuutena, jota se ei ole.

Maaseudut ovat edelleen miljardien ihmisten elinympäristöjä. Maailman väestöstä noin 55 % asuu kaupungeissa, jotka kattavat

arviolta 2 % maa-alasta. Suomen maaseuduilla puolestaan asuu pysyvästi noin 27 % väestöstä. Tiedämme varsin paljon ihmisten todellisista elämänpireistä erilaisilla maaseuduilla.

Maaseudut eivät ole jotain kaupungistumisen tieltä pyyhkiytyneitä menneisyyden jäänteitä. Maaseudut ovat sosiaalinen fakta. Ei ole mitään järkeviä perusteita olla puhumatta maaseuduista. Maaseutunäkökulmat ovat päinvastoin hyvin oikeutettuja ja tärkeitä käsillä olevien suurten yhteisten kestävyyshaasteiden ratkaisemisen kannalta.

Yhteiskunnat järjestyvät tilassa erilaisiksi kaupungeiksi ja maaseuduiksi. Niillä on omat erityispiirteensä ja kehityspolunsa. Maaseutujen ja kaupunkien tasavertaisissa hybridisissä kumppanuusasetelmissä voidaan rakentaa uusia ratkaisuja esimerkiksi ruuan- ja energian tuotantoon, yrittäjyyteen, hyvinvointipalveluihin tai uudelleen kansalaisuuteen.

Maaseutututkimuksella ja -tutkijoilla on tässä epävarmuuden ajassa tärkeä tehtävä tehdä ihmisten maaseudut näkyviksi ylläpitämällä tutkimukseen perustuvaa maaseutupuhetta. Vaillinaisen kokonaiskuva yhteiskunnan alueellisesta organisoitumisesta on omiaan vahvistamaan alueellisen eriarvoistumisen kehitystä, ja sitä kautta ihmisten jakautumista vastakkaisiksi osapuoliksi, joiden arvomaailmoja on yhä vaikeampi demokratian keinoin yhteensovittaa.

Torsti Hyyryläinen
tutkimusjohtaja
Ruralia-instituutin varajohtaja

Tässä lehdessä:

Sivut 10–11

LUOMUALAN OPETTAJAT HELSINGISSÄ

Sivu 12–13

PITI TULLA RISTEYSASEMA

Sivu 22

KUKA JOHTAA MONITETEISYYTTÄ?

Kuvat Aija Taskinen, Myllymäen kyläseura ja Rodeo

Pääkirjoitus: Kapeutunut maaseutunäkökulma uhkaa jakaa kansakuntia	2
Kolumni: Tieteeltä odotetaan paljon ruokajärjestelmää kehitettäessä	3
Bioetiikan tutkija ravisteli totuttuja tapoja	4
Viljelijä-tutkija simultaanitulkkaa, kun osapuolet puhuvat toisilleen	7
Etelä-Savo on EU:n paras luomualue 2024!	9
Kansainvälinen verkostoituminen tukee opetuksen kehittämistä	10
Kolumni: Ä-kirjain voi olla vientivaltti	11
Miltä tuntuu, kun kotiseutu muuttuu?	12
Saimme 80 tutkimusideaa Nurmeksessa	14
Tutkijoiden johdolla kohti kestävämpää pohjoismaista ruokajärjestelmää	15
Green Care -päivät kokosi alan ammattilaisia Seinäjoelle	17
Ennakoivalla asenteella turvemaille ratkaisuja	18
Kun kysyntä ja tarjonta kohtaavat	19
Yhteisötalouden malleilla kohti oikeudenmukaisempaa energia-murrosta?	20
GENGREEN-hanke rakentaa yhteisöjä ja luo uusia mahdollisuuksia eteläpohjalaisille naisyrittäjille	21
Tieteidenvälisyyden säveltäjät	22
Makupaloja tiedejulkaisuista	23

KOLUMNI

Tieteeltä odotetaan paljon ruokajärjestelmää kehitettäessä

Maatalouden ja koko ruokajärjestelmän tulevaisuus puhutti Euroopan elämäntieteiden yliopistojen yhteisön eli ICA:n johtajien kokouksessa lokakuussa Zagrebissa. Aiheen kimmoke oli Euroopan maatalouden tulevaisuutta koskeva tuore raportti (Strategic Dialogue: "A shared prospect for farming and food in Europe").

Raportissa esitettiin tavoitteet ja politiikkasuositukset ruokajärjestelmän elinvoimaisuuden lisäämiseksi. Alalle tarvitaan lisää muutosjoustavuutta ilmaston ja yhteiskunnan nopeutuviin muutoksiin ja samalla ratkaisuja tuotannon kehittämiseksi planeetan kantokyvyn rajoissa. Yritysten elinvoimaisuus, innovatiivisuus ja teknologiakehitys sekä yrittäjyyden houkuttelevuus ovat myös oleellisia.

Euroopassa ruokaketju perustuu yrittäjyyteen ja liiketoimintaan. Zagrebissa koolla olleet tiedetoimijat näkivät, että kiinnostus maatalous- ja ruoka-alan yrittäjyyteen on kuitenkin hiipunut; perheyriityksiin löytyy yhä harvemmin jatkajaa. Taustalla on epävarmuus tulevaisuudesta ja alan verrattain matala kannattavuus. Innostuneet yrittäjät ja yritysten kannattavuus on kuitenkin välttämätön edellytys kestävyystä ja tuottavuutta edistäviin investointeihin ja innovaatioitoimintaan.

Ruuan markkinat ovat pikemmin alueellisia, vaikka toki myös kansainvälisellä kaupalla on merkittävä rooli. Kansainväliset markkinat saattavat kuitenkin heilahdella voimakkaasti, jos tuotanto tai logistiikka häiriintyy erilaisissa poikkeustilanteissa. Jos kansallinen tuotanto hiipuisi, olisi asialla monia huolestuttavia vaikutuksia, jotka ensi kädessä koskisivat maaseutua.

Suomessa asia on tiedostettu pitkään, mutta Euroopassa asiaan on herätty kunnolla vasta hiljattain pandemian ja Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan myötä. Erityiskysymys juuri nyt on kiristynyt kansainvälinen poliittinen ja taloudellinen tilanne. Asia vahvistaa tarvetta riittävään omavaraisuuteen.

ICA-yliopistojen johtajat nostivat esille tutkimuksen ja koulutuksen välttämättömyyden

tavoiteltaessa kestävä, kannattava ja muutostuottava eurooppalainen ruokajärjestelmän kehittämistä. Muutoin ei liene mahdollista saavuttaa sellaista uudistumista, jossa kannattavuus kohoaa yhtä aikaa ympäristö- ja ilmastokestävyyden kanssa.

Yliopistot haluavat olla aktiivisia ratkaisujen luojia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Yliopistojen johtajat korostivat myös, että alaa on tuloksekkainta kehittää kunkin alueen erityispiirteet huomioiden ja markkinalähtöisesti, ja myös EU:n politiikkaa uudistaen.

Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellinen tiedekunta on ICA-yhteisön jäsen. Tiedekuntamme kautta Helsingin yliopisto on Suomessa se yliopisto, joka tarjoaa yliopistopetusta maatalouden alkutuotannosta jalostukseen, markkinoihin ja kuluttajiin. Samalla tiedekunnan tutkimus on kansainvälistä kärkikastia.

Myös lukuisissa muissa organisaatioissa tutkitaan ruoka-alaa. Suomi on maailman kärkijoukoissa ruokaturvaindeksillä mitaten. Lähtökohta ruoka-alan suotuisan kehityksen tukemiseen on tältä osin kohtuullinen.

Lisäksi Ruralia-instituutin erikoisosaamista on maaseudun yritysten tutkimus ja kehittäminen, kannattavuus mukaan lukien. Tieteeltä odotetaan myös yhä suurempaa vaikuttavuutta uusien osaajien koulutuksesta ja käytäntöä uudistaviin innovatiivisiin ratkaisuihin. Ratkaisujen osalla tutkimuksen ja käytännön toiminnan on lyötävä kättä, mikä sekkin on jo Ruralian vahvuusalueita.

Seuraava tavoite on koulutuksen tuominen vielä vahvemmin mukaan Ruralian toimintaan, jotta saamme yhä useampia uusia osaajia alalle. Näin voimme yhdessä vaikuttaa yhä paremmin ruoka-alan positiiviseen kehittymiseen.

Ritva Toivonen
dekaani
Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellinen tiedekunta

Riittävätkö pienet askeleet parempaan, kun maailmasta halutaan kestävä? Seinäjoella Food Daysissa yhtenä pääpuhujana vierailleen Mickey Gjerrisin vastaus oli selvä: eivät riitä.

Yksi tämän vuoden Food Daysin pääpuhujista Seinäjoella oli bioetiikan tutkija Mickey Gjerris.

Teksti Jarmo Panula | Kuvat Sarah Senf

Bioetiikan tutkija ravisteli totuttuja tapoja

”Minulle on kehittynyt fyysinen allergia kestävyys-sanaa kohtaan. Se aiheuttaa minulle ärsyttävää kutinaa yliannostuksen takia”, totesi bioetiikan tutkija **Mickey Gjerris** yleisölle Food Daysissa.

Gjerris toimii apulaisprofessorina Kööpenhaminan yliopistossa. Hän vieraili syyskuussa Rytmikorjaamolla Food Days -tapahtuman yhtenä pääpuhujana.

Gjerrisin viesti yleisölle oli se, että suhteellinen kestävyys ja absoluuttinen kestävyys ovat kaksi eri asiaa. Ei ole kestävä, vaikka jokin toimija leikkaisi päästöjään 10 prosenttia, jos planetaariset rajat ylittyvät silti ryminällä.

Gjerris suhtautuu epäileväisesti myös siihen, muuttavatko erilaiset kestävyystavoitteet maailmaa riittävästi ympäristön kannalta. Esimerkiksi YK:n määrittämistä Agenda2030-kestävyystavoitteista vain 17 prosenttia etenee aikataulussa. Tavoitteet uhkaavat siis jäädä saavuttamatta.

Mickey Gjerris on Tanskan mediasta tuttu luennoitsija. Taustaltaan hän on teologi. 20 viime vuoden aikana hän on tehnyt tutkimusta ihmisen ja luonnon suhteen etiikasta sekä sen eri ulottuvuuksista.

Food Daysissa Gjerris oli yksi tapahtuman kansainvälisistä puhujavieraista yhdessä esimerkiksi ruokahistorioitsija **Asmus Gamdrup Jensenin** ja Estonian Business Schoolin yritysetiikan keskuksen johtajan **Mari Kooskoran** kanssa.

Food Days on ruoka-alan kehittämisen keskustelutapahtuma, jonka Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti järjesti tänä vuonna yhdessä Into Seinäjoen ja Seinäjoen ammattikorkeakoulun kanssa Seinäjoen rock-klubi Rytmikorjaamolla. Ruralia on järjestänyt vastaavia tapahtumia myös kahtena aiempina vuotena. Tapahtuman keskeinen

alullepanija on Ruralian vanhempi tutkija **Silvia Gaiani**.

Tänä vuonna kaksipäiväinen tapahtuma toi yhteen noin 150 osallistujaa keskustelemaan ruoasta. Yleisöön kuului tutkijoita, ruoka-alan yritysten edustajia, ruoka-alan kehittämisen parissa työskenteleviä sekä paljon muita aiheesta kiinnostuneita.

Tapahtumaan sisältyi puheenvuorojen lisäksi muun muassa paneelikeskusteluja, Valion Food 2.0 -veturihank-

keeseen liittyvä osio sekä esimerkiksi bussikierros maakunnan ruoka-alan yrityksiin.

Aiemmin mainittujen lisäksi tapahtumassa esiintyivät muun muassa esiintymisvalmentaja **Elsa Ervasti**, Future Food Instituten asiantuntija **Virginia Cepollina** ja VTT:n co-creation manager **Mirva Lampinen**.

Kestävyydestä puhunut Mickey Gjerris ravisteli yleisöä Etelä-Pohjanmaalla tiukkasanaanalla arviolla länsimaisen elämäntavan kestävyydestä.

Erityistä kritiikkiä hän kohdisti siihen ajattelutapaan, että jatkuvan talouskasvun voisi erottaa sen aiheuttamasta ympäristökuormituksesta.

”Ei ole mitään empiiristä todistetta, että se onnistuisi, mutta silti luotamme siihen. Se näyttää olevan meidän perusratkaisumme ympäristöongelmiin”, Gjerris moitti.

Gjerrisin ehdotus ratkaisuksi liittyy maailmankatsomukseen. Ihmiskeskeisen ajattelun sijasta on siirryttävä ekosentriseen ajatteluun. Se vaatii Gjerrisin mielestä merkittäviä muutoksia kaikkialla, talousjärjestelmästä ruokailutottumuksiin.

”Meidän täytyy muuttaa käsitystämme siitä, mitä on hyvä elämä. Meidän ei pidä nähdä ihmisiä vain kuluttajina, vaan kansalaisina, jotka elävät täyttä ja rikasta elämää. Tarvitsemme paikallisia, luonnonmukaisia ja yhteisökeskeisiä ratkaisuja.”

Keskeinen este muutokselle on Gjerrisin mielestä ihmisen haluttomuus muuttaa tottumuksiin.

”Ollakseen kestävä täytyy myös tinkiä siitä mitä meillä jo on. Täytyy tehdä uhrauksia.”

Gjerrisin mukaan ihmiskunnan täytyy oppia aidosti välittämään luonnosta ja tulevista sukupolvista. On myös nähtävä oman toiminnan vaikutukset muihin, esimerkiksi ruokaa valittaessa.

”Minun nähdäkseni ruokaileminen on osallistumista yhteiskuntaan ja sillä on vaikutusta muihin. Kun syön, vaikutan viljelijöihin ja ympäristövaikutukset kokeviin. He istuvat pöydässäni.”

Silvia Gaiani Ruraliasta ja Hannemari Niemi Into Seinäjoesta toivottivat osallistujat terveilleksi iltaohjelmaan.

Sami Kurjen (vas) vetämässä paneelissa puhuttiin tutkimuksen ja yrityselämän yhteistyöstä. Mukana keskustelussa olivat Mari Sandell, Michiru Nagatsu, Anu Hopia ja Harri Luomala.

Teksti **Eliisa Malin** | Kuvat **Eliisa ja Mika Malin**

Viljelijä-tutkija simultaanitulkkaa, kun osapuolet puhuvat toisilleen

Olen maanviljelijä Vihdistä. Näillä sanoilla esittelen itseni esitysten aluksi ja uusia ihmisiä tavatessani. Sen lisäksi olen väitöskirjatutkija Ruralia-instituutissa ja koen tämän kaksoisroolini korvaamattoman tärkeäksi. Kaltaisiani tutkijoita pyörii kasvinsuojelun ja erityisesti yhteiskuntatieteellisten teemojen ympärillä yllättävän vähän.

Olen vihtiläisen pientilan tytär ja jatkoin mieheni kanssa tilanpitoa vuonna 2007 vanhempieni astuessa tuotannosta täysin sivuun. Tilamme on myyty vuosien saatossa äidiltä tyttarelle kolme kertaa. Onneksi jokaisen tyttären rinnalla on ollut maanviljelyn elämäntapaan intohimoisesti suhtautuva puoliso, sillä tämä liekki olisi sammunut ilman heitä jo viime vuosisadan alkupuoliskolla.

Vanhempani viljelivät maata toisena työnään, sillä isäni on tilaustöillä itsensä elättänyt poliittisen historian dosentti ja äiti teki uransa Työterveyslaitoksen erikoistutkijana. Olen siis kasvanut kodissa, jossa akateeminen asenne on viritetty matoksi maan päälle.

Rinnallani kulkeva mies on hänkin kanta työtä tekevä agronomi ja yhteisiä askelia olemme ottaneet jo yli neljännesvuosisadan ajan. Hän on kunnianhimoisesti maahan ja viljelyyn suhtautuva suoraskäinen olento, joka tuo lihaksi pohjoisen viljelijän piirteet.

Viljelyuramme aikana olemme enemmän kuin kaksinkertaistaneet tilamme viljelypinta-alan, investoineet maahan ja koneisiin, suoraviivaistaneet tuotantoa ja panostaneet kantaa ottaen ja laaja-alaisesti luonnon monimuotoisuuden ja maanviljelyn kestävyden kehittämiseen. Työmme on julkista ja yksi sen tarkoituksista on uusimman tutkimustiedon jalkauttaminen viljelijäyhteisöihin.

Aika muuttaa muokkaajan

Viljelijät ovat muuttuneet siinä missä heidän toimintaympäristönsäkin. Jos vielä 1990-luvulla pelättiin EU:n jäsenyyttä, kamppailtiin laman kourissa ja totuteltiin tietokoneisiin, on nyt viljelijän todellisuutta webinaarit viljelyn kestävyden huomioivista rahoitusjärjestelmistä, digitaalinen hallinto ja täsmäviljelymenetelmät.

X- ja Z-sukupolven viljelijöitä totuuden äärellä.

Viljelijöiden tulee sovittaa toimintansa moderniin yhteiskuntaan, Z-sukupolven maailmankatsomukseen, maaseudusta ehkä etääntyneen, mutta kestävyystietoisien kuluttajan toiveisiin.

Vastuu siitä, että suomalaisen ruuantuotannon ratkaisujen ainutlaatuisuus huomattaisiin, sitä osattaisiin arvostaa, verrata muihin globaaleihin ruokajärjestelmiin ja ymmärrettäisiin ruokaketjun vaiheet, on meillä viljelijöillä. Niin, ja tutkijoilla.

Tutkimusta ja torvensoittoa totuus edellä

Teen väitöskirjaa Horizon-rahoitteisessa, torjunta-aineiden vähentämiseen tähtäävässä CONSERWA-hankkeessa ja tekemissäni viljelijähaastatteluissa korostui tiedon merkitys nykyviljelijälle.

”Tämä on erittäin tietointensiivinen osamista vaativa ala tämä maatalous eikä niin

kun aiemmin. (...) Nyt pitää olla se tiedon omaksumisen kyky ja soveltamiskyky aika huippuluokkaa, että tässä oikeasti pärjää. Tilannetajuinen johtaminen ja ynnä muuta.” (Viljelijä 10:149)

Vaikka viljelijäväestö jatkautuu Gaussin käyrälle kuten muutkin ihmiset, on peltojen kautta vaikuttavin osa viljelijöistä jo omaksunut yllä olleen lainauksen osaamisvaatimukset. Vaikka viljelijät modernisoituvat on heidän puheessaan käyttämänsä ilmaisut kuplan ulkopuolella harvoin tuttuja ja ne helposti väärinymmärretään.

Viljelijän tekemä hiilensidonta tai biodiversiteetin tukeminen voi olla piilotettuna kuvaukseen valituista työtaavoista, luontosuhdetta voidaan kuvata sanattomin valokuvoin ja halua kehittää tuotantoa kuvataan kiroilemalla sitä, etteivät jälkipolvet tule kotiin sadonkorjuu aikaan. Koen olevani tärkeässä roolissa kuuntelemassa viljelijäpuhetta tar-

”Hyvä tarkoitus voi murentua valittuihin termeihin ja puheen tyyliin, jolloin viljelijät kokevat sen loukkaukseksi tai syylistämiseksi.”

Tutkimus ja maanviljely tukevat toisiaan ja parhaimmillaan niitä tehdään yhtä aikaa. Kuvassa Eliisa Malin ja Pörrö ottavat CONSERWA-hankkeen maanäytteitä kesällä 2024.

kalla korvalla ja simultaanitulkaamassa sitä eteenpäin muun muassa tutkijoille.

Viljelijän suhde maahan pitää ensin ymmärtää, jotta voi ymmärtää asenteita ja puheenpartta. Viljelijä on pellollaan enemmän kuin sohvallaan. Maa talon ulkopuolella on osa kotia ja elinkeino. Siksi pitää muistaa, että maatalouden kestävyysmurroksen onnistumisen takana on arvostus, yhteiset tavoitteet, sekä kahdensuuntainen luottamus.

Väärinymmärretyksi eivät tule vain viljelijät, vaan myös ympäristön hyvinvoinnin ja kestävä ruuantuotannon eteen työskentelevät muut henkilöt. Hyvä tarkoitus voi murentua valittuihin termeihin ja puheen tyyliin, jolloin viljelijät kokevat sen loukkaukseksi tai syyllistämiseksi. Hyvä aikomus siis menee väärinymmärrettyä hukkaan ja luo vastakkainasettelua.

Maaseudun elinvoimaisuuden näkökulmasta on myös huomioitava viljelijöiden monialaisuus. Yhä useampi viljelijä on korkeakoulutettu ja yhä useamman maatilän väki työskentelee ruuantuotannon lisäksi muissakin alueellisesti merkittävissä tehtävissä, kuten kuntien hallinnossa, kulttuuritoimissa, seurakunnissa, koulutuksessa ja kasvatuksessa, logistiikasta ja teiden kunnossapidosta puhumattakaan. Viljelijät ovat monialaryrittäjiä, joiden kanssa yhteistyö voi tuottaa hedelmää paitsi maatalouden, myös maaseudun tutkimuksessa.

Aidosti avoin, huolellisesti valmisteltu yhteistyö helpottaisi terveen, monenlaisiin tuotantotapoihin perustuvan, kestävä ruokajärjestelmän kehittämistä. Tämä vaatii kaikilta halua ymmärtää, millaista osaamista kultakin löytyy, mitä he oikeasti tarkoittavat ja tavoittelevat. Kysy, älä oleta.

Yksi käytännön vinkki viljelijöiden ja tutkimuksen yhteistyön parantamiseen on huomioida korvaus tehdystä työstä. Monissa hankkeissa toivotaan viljelijöitä mukaan tutkimukseen, mutta hankehakemuksissa hyvin harvoin huomioidaan viljelijöiden kulujen ja työtuntien korvaamista. Moniko tutkija suostuisi tekemään hankkeisiinsa töitä palkatta?

Viljelydiversiteettiä

Minä koen, että oikea muutos kohti kestävämpää ruuantuotantoa ei löydy pienistä erikoisista ryhmistä tai äänekkäistä yksilöistä. Se ei löydy alueellisista ruokajärjestelmistä, lähiruusta tai elintarviketeollisuuden masaratkaisista. Se löytyy diversiteetistä.

Tiedämme jo, kuinka tärkeää on biodiversiteetin tukeminen, jotta elämä maapallolla olisi yleensä mahdollista. Koen samaan

Meidän tilallamme panostetaan erityisesti maaperäeliöiden, hyönteisten ja linnuston hyvinvointiin. Tässä rengastetaan kottaraisia kesällä 2024.

tapaan tärkeänä ruuantuotannon diversiteetin tukemisen; tarvitsemme kaikenlaisia tiloja. Monimuotoinen ruuantuotanto lisää resilienssiä ja sitä kautta huoltovarmuutta ja tuotannon jatkuvuutta. Kaikkia munia ei saa laittaa samaan koriin, eivätkä kaikki tuotantotavat sovi kaikille viljelijöille.

Tutkijoina meidän tulee tunnistaa ja nähdä nämä erilaiset tilat, tunnustaa ruuantuo-

tannon tosiasiat kuten määrään, laatuun ja jakeluun liittyvät tarpeet, ymmärtää syvällisesti viljelijäpuhetta ja pyrkiä aidossa, luotamuksellisessa sekä tasa-arvoisessa yhteistyössä kohti kestävämpää ruokajärjestelmää.

Kirjoittaja on maanviljelijä Vihdistä – ja väitöskirjatutkija Helsingin yliopiston Ruralia-instituutissa.

vierelaagro.com
conserwa.eu

Teksti Luomuinstituutin tiedote | Kuva Rodeo

Etelä-Savo on EU:n paras luomualue 2024!

Etelä-Savo on valittu EU:n luomukilpailussa parhaaksi luomualueeksi vuonna 2024.

Voitto on ainutlaatuinen ja ensimmäinen suomalaisten toimijoiden saama tunnustus tässä koko Euroopan laajuisessa kilpailussa. Etelä-Savossa on pitkät perinteet myös luomututkimuksessa ja tutkimustietoon perustuva viestintä nähdään tärkeänä koko suomalaisen luomualan kehittämisessä.

Etelä-Savon maakunnan saama palkinto on samalla tunnustus luomuruokaketjun yritysten ja tutkimuksen tekijöiden pitkäjänteiselle yhteistyölle, iloitsee Luomuinstituutin johtaja **Sari Iivonen**.

Vuonna 2013 Luonnonvarakeskus ja Helsingin yliopisto perustivat valtakunnallisesti toimivan Luomuinstituutin Etelä-Savon maakunnan toimijoiden vahvalla tuella.

Maa- ja metsätalousministeri **Sari Essayah** on ylpeä Suomen saamasta ansaitusta palkinnosta. Onnitteluvideossaan hän korostaa, että voitto kertoo Etelä-Savon uupumattomasta 40 vuoden työstä luomutuotannon eteen.

– Etelä-Savo on luomutuotannossa kärkipään maakuntia Suomessa. Luomu on osa maakunnan imagoa, onhan strateginen tavoitteemme olla ”puhtaasti paras”. Luomun merkitys on otettu huomioon Etelä-Savon maakuntaohjelmassa ja maakuntaliitto on pitkään panostanut luomun kehittämiseen, sanoo Etelä-Savon maakuntajohtaja **Pentti Mäkinen**.

Paras luomualue -sarjan muut finalistit olivat Comunidade Intermunicipal do Alto Tâmega e Barroso, Chaves Portugalin pohjoisosissa ja Kastilia-La Mancha Espanjan keskiosissa. Kilpailun tuomaristo arvioi näitä alueita ja Etelä-Savo seuraavien kriteerien perusteella: erinomaisuus, projektin innovatiivinen luonne, kestävä kehityksen näkökulmat (ympäristö, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys), siirrettävyys ja mahdollisuus toteuttaa asioita muualla EU:ssa.

– Paras luomualue -palkinnon myötä Etelä-Savon maakunnan luomutuotanto ja -osaaminen saavat tunnustusta Euroopan mitta-kaavassa. Etelä-Savolla on luomun kehittämisessä pitkät perinteet. Kehittäminen on perustunut eri toimijoiden väliseen laajaan yhteistyöhön ja yhteisiin tavoitteisiin sitoutumiseen, toteaa toiminnanjohtaja **Taina Harmoinen** Etelä-Savon elintarviketalouden kehittämissyhdystys Ekoneum ry:stä, joka on palkinnon hakija.

EU:n luomupalkintojen jakajina toimivat yhdessä Euroopan komissio, Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK), Euroopan alueiden komitea (AK), Euroopan tuottajien ja osuuskuntien järjestö (COPA-COGECA) ja maailmanlaajuisen luomutuotantoa edistävien toimijoiden kattojärjestön IFOAM:in eurooppalainen toimielin IFOAM Organics Europe. Palkintoja on jaettu vuodesta 2022 lähtien.

Väitöskirjatutkija Alma Lehti (sinisessä hatussa) esitteli ENOAT-opettajille Luomuinstituutin rahoittamaa sekaviljelytutkimustaan Knehtilän tilan peloilla Hyvinkäällä.

Teksti Aija Taskinen ja Anne Honkanen | Kuva Aija Taskinen

Kansainvälinen verkostoituminen tukee opetuksen kehittämistä

Luomualan opetuksesta ja sen kehittämisestä Euroopassa keskusteltiin ENOAT-verkoston tapaamisessa elokuun lopussa. Ruralia on mukana yhteiseurooppalaisen maisterikurssin toteuttamisessa.

Eurooppalaisen luomuolettajaverkoston ENOATin (European Network of Organic Agriculture Teachers) vuosittainen tapaaminen järjestettiin tänä vuonna elokuun lopulla Helsingissä, ja parikymmenpäinen opettajajoukko 12 maasta vaihtoi kokemuksia ja tietoa eri teemoihin keskittyvissä työpajoissa.

Työpajoissa keskusteltiin eri maiden luomuolettamisen tilanteesta ja tulevaisuuden haasteista sekä luomualan tilanteesta ylei-

semminkin. Lisäksi vierailut aurinkoisessa säässä Knehtilän luomutilalla Hyvinkäällä ja Helsingin yliopiston koetilalla Viikissä tutustuttivat osallistujia suomalaisen maatalousympäristöön.

Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti on 1990-luvun alusta lähtien järjestänyt luomualan koulutusta ja opetusta niin perustutkinto-opiskelijoille kuin täydennyskoulutuksenakin, ja ENOAT-verkosto on tuttu kansainvälinen yhteistyökumppani opetuksen kehittämisessä.

Verkostoon kuuluu luomualaa opettavia korkeakouluja noin 20 Euroopan maasta. Verkosto on toiminut vuodesta 1998 asti, ja sen tavoitteena on edistää luonnonmukaisen maatalouden ja agroekologian opetusta ja op-

pimista jakamalla tietoa ja suunnittelema yhteistä toimintaa ja koulutusta.

Tämänkertaisessa tapaamisessa suunniteltiin yhteistä maisterivaiheen kurssia, joka käsittelee Euroopan eri maiden luomutuotantoa. Kurssi pilotoitiin viime vuonna, ja kuluvana lukuvuonna myös Ruralia on mukana tutkijatohtori Anne Honkasan opetuspanoksella.

Luomualan opintoja on eurooppalaisissa maatalousalan korkeakouluopintoja järjestävissä oppilaitoksissa tarjolla hyvin eri laajuisesti. Esimerkiksi Itävallassa, Portugalissa, Puolassa ja Serbiassa järjestetään luonnonmukaisessa maataloudessa kandi- tai maisteritason tutkinto-ohjelmia, ja toisinaan luomu on mukana etenkin agroekologian tutkinto-opetuksessa.

Opinnot pyritään järjestämään mahdollisimman käytännönläheisesti, ja niihin kuuluu kurssitöitä tai harjoittelujaksoja luomutiloilla tai oppilaitosten omilla koetililla. Kunkin maan omat erityispiirteet näkyvät opetuksessa, ja esimerkiksi Portugalille kuuluvien Azorien saarten yliopistossa opetetaan vesi-varojen hallintaa ja viininviljelyä.

Kokonaisten tutkinto-ohjelmien sijaan luomutuotannosta on toisinaan tarjolla yksittäisiä kursseja tai pienempiä opintokokonaisuuksia. Näin on tällä erää Suomessa; Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellisessä tiedekunnassa maataloustieteiden osastolla on mahdollista tehdä yhteensä 17 opintopisteen verran luomuolettamista.

ENOAT-tapaamisen järjestelyistä vastasivat Luomuolettamisen nykytila ja koulutuksen kehittämistarpeet -hanke (LUKOKE) sekä Luomuinstituutti. LUKOKE-hankkeessa on selvitetty luomuolettamisen nykytilaa ja kehittämistarpeita Suomessa sekä kansainvälistä opetustarjontaa ja verkostoja, joten kokouksen anti palveli myös hankkeen päämääriä.

Ruralia-instituutti huolehtii tänä vuonna päättyvässä hankkeessa suomalaisia yliopistoja koskevasta sekä kansainvälisestä osuudesta, ja Hämeen ammattikorkeakoulu (HAMK) on selvittänyt koulutustarjontaa Suomen ammattikorkeakouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa. Lisäksi Savon koulutuskuntayhtymä (Sakky) on selvittänyt elintarvikeyritysten luomuun liittyviä koulutustarpeita.

LUKOKE-hankkeen tuloksia hyödynnetään osittain samoin voimin toteutettavassa LuomuOPE – lisää luomuosaaamista ruokaketjun koulutuksiin -hankkeessa. Siinä Ruralian vastuulla on luomuun liittyvän yliopistokoulutuksen kehittäminen, etenkin opettajien täydennyskoulutus, oppimateriaalituotanto ja oppimisympäristöjen kartoittaminen.

Luomuosaaajien koulutukselle ruokaketjun eri vaiheisiin onkin tarvetta niin LUKOKE-hankkeen selvitysten kuin ENOAT-opettajienkin mukaan, ja luonnonmukainen tuotanto sertifioituna järjestelmänä pystyy vastaamaan moniin mm. maataloustuotannon kestävyteen ja eläinten hyvinvointiin liittyviin haasteisiin luotettavasti.

Tutkimusjohtaja Torsti Hyyryläinen toteaa: ”Ruralia-instituutti pystyy osaltaan tarjoamaan opetuksen monitieteisen maa-seutututkimuksen näkökulmia ja esimerkkejä kestävyysmuutokseen tukevista ratkaisuista.”

Aija Taskinen työskentelee hankesuunnittelijana ja Anne Honkanen tutkijatohtorina Helsingin yliopiston Ruralia-instituutissa.

KOLUMNI

Ä-kirjain voi olla vientivaltti

Ranskalaiset tuntuvat tykkäävän Kylmästä. En tarkoita nyt säätä, vaan ranskalaisia tuotemerkkejä nimeltä Kylmä. Tässä mainos: ”KYLÄ-sukkahousut ovat erittäin mukavat käyttää ja pitävät jalkasi lämpimänä villan hienouden ansiosta. Erinomainen toimisto- ja iltavaatteisiin. Saatavana mustana.”

Perinteikäs ranskalainen viinialan yritys kauppa taas Kylmä Pure -stabilointiainetta pinot noir -viinille. Eli voiko tulkita niin, että kun halutaan viestiä kylmäosaamista ja vakautta, on haettu inspiraatio suomen kielestä?

Varmemmaksi vakuudeksi löytyy vielä ulkoilmamiehille tuttu ja alun perin italialainen Napapiiri-tuotemerkki. Nimi on muunneltua suomen kielen napapiiri-sanasta.

Nimisuojaprosessit ovat saaneet minut kiinnostumaan nimestä. Kuluttajalle nimisuojaus voi olla tuttua vaikkapa Champagnesta, Cognacista ja karjalanpiirakasta, jotka ovat nimisuojattuja tuotteita.

Itse olen saanut olla mukana kehittämässä D.O.Saimaa-alkuperämerkkiä nimisuojajaoittamisen pohjalta. Merkillä viestitään Saimaan alueen raaka-aineiden ja tuotteiden alkuperästä, mutta samalla tehdään Saimaan maantieteellistä aluetta tunnetuksi muualla. Matkailu liittyy siten D.O.Saimaa-tuotteisiin aina tavalla tai toisella.

Matkailu on vientiä ja tuo rahaa yrityksille alueen ulkopuolelta. Siksi korostan matkailun merkitystä myös ruoan vientitilastoissa. Pienet paikalliset artesaaniyrityksetkin ovat vientiyrityksiä siinä missä muutkin. Saimaata ei voi viedä sijoiltaan minnekään. Sen sijaan D.O.Saimaa-tuotteita, joihin nimi Saimaa kytkeytyy, voi.

Nyt nämä artesaaniyritysten tulot ovat pieninä virtoina. Uutiskynnyksen ylittää tyypillisesti ”oikea vienti”, kuten broilerin jalkojen ja siipien vienti Kiinaan. Tähän rahkeet riittävät vain isoilla toimijoilla.

Pohdin sitä, kuinka paljon näiden tuotteiden lisäarvosta ja jalostusarvon noususta jää kotimaahan? Eivät esimerkiksi italialaiset tuo

Suomeen raakaa sianlihaa, vaan Prosciutto di Parma -kinkkua. Jalostusarvo jää Parmaan ja nimen avulla tehdään samalla Parman aluetta tunnetuksi matkailukohteena.

Palaan vielä tämän jutun alkuun ja kysyn, ovatko ainoat suomen kieltä vientituotteiden nimissä karsastavat yritykset suomalaisia?

En perusta käsitystäni muttu-tuntumaan. Auttaessani yrityksiä nimisuojatuotteiden hakuprosessissa, erityiseksi ongelmaksi koetaan se, että nimi pitää suojata maan virallisella kielellä. Suomalaiset nimet suojataan siten joko suomeksi tai ruotsiksi. Yritysten on vaikea ymmärtää, että viennin kannalta kätevä englanti ei käykään.

Mutta onko englanti kätevä kieli vain, kun tehdään B2B-kauppaa? Kuluttajakaupasta meidän vientiyrityksillämme on vielä kapea kokemus.

Ajattelu pitäisi kuitenkin ulottaa loppukäyttäjään asti ja auttaa autenttisen, erilaistetun ja uskottavan tuotetarinan kertomisessa. Englannin kieli ei erilaista. Sen ovat nuo alun esimerkin yritykset tajunneet.

Marjo Särkkä

kirjoittaja on Ruralian erikoissuunnittelija, joka keskittyy työssään ruoan alkuperään ja siihen liittyviin merkintäjärjestelmiin.

Rajun muutoksen kokeneen Myllymäen kylän esimerkki Ähtärissä valaisee rakennemurroksen suuria paikallisia vaikutuksia. Vielä sata vuotta sitten kylä oli kaupan keskus ja kehittyvä rautatieläistäajama.

Vaasan radan varrella sijaitsevasta Myllymäestä piti alun perin tulla risteysasema, Haapamäen tai Pieksämäen veroinen rautatieläistäajama. Näin ei kuitenkaan tapahtunut, mutta tavara- ja henkilöliikenteessä Myllymäen merkitys säilyi huomattavana aina 1900-luvun jälkimmäiselle puoliskolle saakka. Kuva: Myllymäen kyläseura.

Teksti Jaakko Mäntylä

Miltä tuntuu, kun kotiseutu muuttuu?

”Tulo asemalle yllätti minut. Ei ihmisiä, ei linja-autoja. Oli hiljaista, vain rakennukset muistuttivat Myllymäestä.”

Näin kuvasi tunnelmiaan kotikyläänsä vuosien poissaolon jälkeen palannut myllymäkeläinen. Ähtärin kunnan kakkostaajaman muodonmuutos 1900-luvun jälkimmäisellä puoliskolla hakeekin vertaistiaan.

Kymmenisen kilometriä Ähtärin keskustasta itään päin sijaitsevasta, 1800-1900-lukujen taitteessa syntyneestä rautatieläistäajamasta ja kaupan keskittymästä tuli vuosisadan jälkimmäisellä puoliskolla Ähtärin sivukylä, josta katosivat liki kaikki palvelut kyläkoulua lukuun ottamatta.

Kontrasti 1900-luvun alun ”hyviin vuosiin” on erityisen suuri, sillä tuolloin Myllymäen nähtiin väistämättä kehittyvän Haapamäen tai Pieksämäen kaltaiseksi rautateiden risteysasemaksi.

1900-luvun alussa kylä opittiin tuntemaan yritysyrityksistä ilmapiiristään. Viiden-sadan asukkaan taajamassa toimi parhaimmillaan samanaikaisesti neljä tukkukauppaa, lukuisia vähittäiskauppoja, pankkeja ja erikoisliikkeitä. Kotikylässä oli työtä tarjolla kaupoissa,

rautateilla ja puutavaran kuljetuksessa sekä lastauksessa.

Myllymäen palvelut olivat tasaväkiset Ähtärin kirkonkylän kanssa. Siellä toimi oma

vapaapalokunta, kansakoulu, kirjasto, poliisi ja posti. Sotien jälkeen kylään rakennettiin vielä oma terveystalo.

Tallennamme kyläläisten kokemuksia muutoksesta

1900-luvun jälkipuoliskolla muutostrendit eivät olleet Myllymäen puolella. Kun puutavaran lastaus koneellistui, työvoimatarve väheni. Kaupan alan yritykset etsiytivät suurempiin kuntakeskuksiin, jonne myös julkiset palvelut keskittyivät.

Kyläläiset kokivat jäävänsä sivuun kunnallisesta päätöksenteosta. Myllymäen kaavoitus kangerteli, koska kunnalla ei ollut siellä juurikaan omia maareservejä.

Uudet rautatielinjaukset vähensivät Myllymäen läpi kulkevan Vaasan radan merkitystä,

jolloin kiskoilla kulkevat tavara- ja henkilöliikennemäärät laskivat.

Kun vielä kylän ankuriyritykset, tärkeimpänä Keskon Myllymäen konttori, hylkäsivät kylän 1960-luvulta alkaen, oli tulevaisuudenusko koetuksella. Kylän komeasta menneisyydestä jäivät todistamaan monet kookkaat, alkuperäisen käyttötarkoituksensa menettäneet vanhat rakennukset.

Leader-rahoitteinen (Kuudestaan ry) Myllymäen historia näkyväksi -hanke (Myhinä) käynnistyi virallisesti maaliskuussa 2024 ja kestää ensi vuoden puolelle. Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin ja Myllymäen kyläseuran yhteishankkeessa historiantutkimus yhdistyy paikallishittämiseen.

Tutkimuksellisesti kiinnostavinta hankkeessa on myllymäkeläisten muutoskokemusten tallentaminen – rajun muutoksen kokeneen kylän esimerkki valaisee rakennemurroksen suuria paikallisia vaikutuksia. Teemaan pureudutaan aineistonkeruun pohjalta kirjoitettavissa asiantuntija-artikkeleissa.

Ruraliassa hankkeen toteuttamisesta vastaa **Sulevin Riukulehdon** tutkimusryhmä, projektityöntekijänä hankkeessa toimii **Jaakko Mäntylä**.

Kyläkirja ja mobiiliopastus

Hankkeen tavoitteena on myös aktivoida myllymäkeläisiä ja ähtäriläisiä omaehtoisen historian ja vanhojen valokuvien tallentamiseen työpajojen ja talkoiden kautta.

Hankkeessa järjestetyissä muistelutilaisuuksissa on tähän mennessä syvennytty kylän rautatieläismenestytyteen, kaupalliseen elämään, liikenneyrittäjyyteen, koulumuistoihin, vapaa-ajan harrastuksiin sekä kerätty vanhoja valokuvia.

Historiahanke on saanut erittäin suopean vastaanoton, sillä pelkästään kahteen ensimmäiseen työpajaan osallistui liki 80 muistelijaa. Historian tallennus on koettu aidosti myllymäkeläisten yhteiseksi ponnistukseksi.

Myllymäen vanhinta historiaa dokumentoitiin ensimmäisen kerran 1970-luvulla, jolloin ylimetsänhoitaja **Eino Kivilahti** laati käsikirjoituksen, joka käsittelee kylän asutushistoriaa, elinkeinoja ja yhdistystoimintaa perinpohjaisella otteella 1930-luvun alkuun saakka.

Kyläläisten tavoitteena on saada Kivilahden pitkään arkistoon unohtunut käsikirjoitus julkaistuksi ja täydentää sitä uudempaa aikaa käsittelevillä puheenvuoroilla, jolloin lopputuloksena syntyisi pitkään odotettu oma kyläkirja.

Kerättyä historiatietoa sovelletaan hankkeessa laadittavassa mobiiliopastuksessa, jonka myötä jokainen kiinnostunut voi itsenäisesti perehtyä Myllymäkeen ja sen vaiheisiin. Kännykällä selattava opastus kuljettaa Myllymäen historian keskeisimmille paikoille, tutustuttaa vanhoihin rakennuksiin ja kylän entisiin asukkaisiin.

Opastus laaditaan kotimaiselle Citynomadi-alustalle, ja sen ylläpitäjäksi tulee hankkeen päätyttyä Ähtärin kaupunki.

Maaseudun yleisin kauppatyyppi oli sekatavarakauppa, joka myi ruoka- ja taloustavaraa. Sellainen oli myös Myllymäellä sijainnut Urrilan kauppa. Kuva: Elsi Lamminaho

Myllymäen merkittävimpiin työnantajiin kuului Valtionrautatiet. Työtä oli tarjolla Vaasan radan kunnossapidossa, ratakaluston huollossa, asemalla ja puutavaran lastauksessa. Rautatieläiset asuivat Myllymäellä omilla suurissa asuinkasarmeissaan. Kuva: Myllymäen kyläseura.

Myllymäen kylässä oli runsaasti työväenliikkeen kannattajia. Vasemmistolainen osuustoiminta kotiutui kylään vuonna 1917, jolloin perustettiin Kuluttajain Osuusliike, jolla oli Myllymäellä päämymälän lisäksi pienempi sivumymälä. Kuva: Ähtäri-Seura.

Teksti ja kuva Jarmo Panula

Saimme 80 tutkimusideaa Nurmeksessa

Maaseudulla pitäisi tutkia ainakin kyläkouluja, maallemuuton esteitä ja etätöitä, jos asiaa kysytään Maaseutuparlamentin kävijöiltä.

Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti pystytti syyskuun lopulla esittelypisteen Maaseutuparlamenttiin Nurmeksessa. Pisteellämme kysyimme kävijöiltä ajatuksia siitä, mitä maaseudulla pitäisi tutkia.

Piste oli menestys. Pyysimme kävijöitä kiinnittämään oman ideansa pisteemme taustaseinään post-it-lapulla. Kahden päivän aikana kävijät kiinnittivät tauluun noin 80 idealappua.

Saimme käydä pitkiä, hienoja keskusteluja siitä, mikä maaseudulla ihmisiä mietityttää.

Tutkijoitamme lähestyi kirjava joukko maaseudun asioista kiinnostuneita: kyläaktiiveja, etujärjestöjen edustajia, satunnaiskävijöitä, poliitikoita ja niin edelleen.

Millaisia tutkimusideoita sitten saimme?

Yksi toistuva aihe oli palveluiden keskittäminen. Moni kävijä oli sitä mieltä, että tarvitsemme faktoja siitä, millaisia säästövaikutuksia on saatu esimerkiksi kyläkouluja lakkauttamalla ja terveyspalveluita keskittämällä. Tutkimusehdotukseen liittyi tietysti usein epäily: säästöjä ei ole saatu.

Moni halusi meidän tutkivan myös eri keinoja, joiden avulla maaseutu voisi menestyä nykyistä paremmin. Voisiko palkanosana maksettavan syrjäseutulisän palauttaa? Olisi-

ko jokaisenoikeuksia mahdollista kaventaa ja kerätä luonnossa liikkumisesta maaseudulle lisää tuloa?

Ehdotuksia tutkimusaiheiksi oli pitkä lista. Esiin voisi nostaa esimerkiksi liikenneyhteyksien vaikutukset, maaseudun nuorten hyvinvoinnin ja maallemuuton esteiden selvittämisen kohderyhmäkohtaisesti. Lisäksi tietoa haluttiin esimerkiksi avohakkuiden mielenterveysvaikutuksista, valokuituyhteyksien merkityksestä sote-etäpalveluissa, uusien viljelykasvien mahdollisuuksista ilmaston lämmetessä ja niin edelleen.

Käymistämme keskusteluista välittyi usein tuttu taustasävy. Monien mielestä maaseutu kuihtuu, koska politiikkaa tehdään väärällä tavalla. Globaalia megatrendiä, kaupungistumista, ei haluta nähdä vääjäämättömänä kehityskulkuna, vaan asioihin halutaan vaikuttaa kaikin keinoin.

”Monien mielestä maaseutu kuihtuu, koska politiikkaa tehdään väärällä tavalla.”

Pisteellämme harrastettiin kuitenkin myös itsetutkiskelua. Keskusteluun nousivat maaseudun arvot, kun puhuttiin maaseudun hiljentymisestä ja yksinäisistä miehistä. Ajavatko arvot ihmisiä pois maaseudulta? Osa oli eri mieltä: toisille juuri arvot saavat maaseudun tuntumaan kodilta.

Maaseutuparlamentissa saadut tutkimusideat kerättiin talteen ja ripustettiin esille Seinäjoen toimipaikkamme kahvihuoneeseen tutkijoidemme luettavaksi. Siellä niitä on luetu tarkkaan ja annettu ideoille mahdollisuus muovautua aidoiksi tutkimushankkeiksi.

Maaseutuparlamentti on Maaseutupoliitikan neuvoston koordinoima tapahtuma, joka kerää yhteen maaseudun kehittämistä kiinnostuneita. Ruralia-instituutin tutkijat pitivät tänä vuonna tapahtumassa myös tietoisuuden ja järjestävien miniseminaarin maaseutupoliitikan TUUMA27-verkostohankkeen puitteissa.

Tutkijamme Outi Hakala ja Zahra Safaei kuuluivat tiimiimme Maaseutuparlamentissa. Keräsimme tutkimusehdotuksia post-it-lapuille.

Pohjoismaisten asiantuntijoiden verkosto kokoontui kasvotusten kolme kertaa kaksivuotisen kauden aikana. Viimeisimpään tapaamiseen Kööpenhaminaan kesäkuussa kutsuttiin mukaan partnereiden lisäksi myös muita ruokajärjestelmän kestäväyyden parissa työskenteleviä tahoja, kuten Nordforskin, Pohjoismaiden ministerineuvoston sekä FAO:n edustajat.

Teksti Iida Alasentie ja Silvia Gaiani

Tutkijoiden johdolla kohti kestävämpää pohjoismaista ruokajärjestelmää

Pohjoismaisen maatalous- ja elintarvikekomitean (NKJ) osarahoittama kaksivuotinen (2022–2024) verkosto kokosi Pohjoismaiden ruoka-alan tutkijat yhteen tarkastelemaan alueelle keskittyviä ruokajärjestelmiä ja niiden kestävyysmurrosta.

Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin johtamaan viiden maan verkostoon kuuluivat Oslon yliopisto, Islannin yliopisto, Islannin ja Ruotsin maataloustieteelliset yliopistot sekä Århusin yliopisto. Lisäksi verkostoon kuului Tanskan itsehallinnollisen saariryhmän Färssaarten oma yliopisto.

Ruoka-alan asiantuntijoita, yrityksiä ja tutkijoita osallistamalla verkosto järjesti kuukausittaisia verkkotapaamisia sekä kaksi avointa webinaaria, joista ensimmäisessä keskityttiin tutkimuksen ja koulutuksen rooliin ja toisessa paikallisten ruokavalioiden merki-

tykseen osana pohjoismaisten ruokajärjestelmien kestävyysmurrosta.

Verkkotapaamiset ja webinaarit loivat pohjaa verkoston tuottamalle loppuraportille, joka esittelee kriittisimpiä toimia, joita tarvitaan laajemman pohjoismaisen ruokajärjestelmän kestävä tulevaisuuden varmistamiseksi.

Verkoston mahdollistamien tapaamisten ja jaetun tiedon avulla tutkijat kerryttivät osaamista erilaisten kansallisten ruokajärjestelmien ominaispiirteistä ja esimerkiksi siitä, millaisia kansallisia kestävyystoimia maissa on toteutettu eri elintarvikealan toimijoiden näkökulmasta.

Verkostossa käytyjen keskustelujen myötä muodostui vahva ymmärrys siitä, että ilmastomuutokseen liittyviä ruoantuotannon haasteita ei voida ratkoa ainoastaan kansalli-

sella tasolla, vaan ratkaisuja pitää pystyä löytämään yhdessä, maakohtaiset eroavaisuudet ja ruokakulttuurit huomioiden.

Verkoston toimintakausi tuli päätökseen kesällä 2024, mutta uusi ja laajennettu verkosto jatkaa NKJ-komitean rahoittamana toimintaansa toisen kaksivuotisen toimintakauden maaliskuuhun 2026 saakka. Uusi verkosto sai mukaansa myös virolaisen partnerin Estonian Business Schoolin, jonka myötä verkosto laajennettiin koskemaan Pohjoismaiden lisäksi myös Baltian maita.

Uuden verkoston ensisijaisena tavoitteena on tarkastella ruokajärjestelmiin liittyviä tietokantoja Pohjoismaiden ja Baltian maiden näkökulmasta ja luoda viitekehys, joka tukee yhteisen alueellisen kestäväan ruokajärjestelmän keskittävän tietokannan rakentamista.

Perinteikkäät valtakunnalliset Green Care -päivät järjestettiin tänä vuonna Etelä-Pohjanmaalla Seinäjoella. Vuosittain eri paikkakunnilla järjestettävä tapahtuma kokoaa yhteen luonto- ja eläinavusteisen toiminnan parissa työskenteleviä.

Green Care -päivät keräsi Seinäjoelle lokakuussa noin 110 osallistujaa paikan päälle.

Teksti **Juha Rutanen** | Kuvat **Miia-Maria Kuusisto**

Green Care -päivät kokosi alan ammattilaisia Seinäjoelle

Tällä kertaa kaksipäiväiset Green Care -päivät kokosivat noin 110 osallistujaa eri puolilta Suomea paikan päälle luontoa lähellä olevaan Hotelli Sorsanpesään. Lisäksi seminaariin osallistuttiin myös etänä.

Green Care -päivien seminaariosuuden ohjelmateemassa ”Eläimet kumppaneina hyvinvointityössä” käsiteltiin hyvinvoinnin ja lajinnomaisen käyttäytymisen huomioon ottamista koulutettaessa eläimiä palvelutoimintaan.

Tutkija ja käyttäytymisanalyysin asiantuntija **Jirka Vierimaa** nosti esille tarpeen uudistaa käsityksiä eläimille mahdollisista kyvyistä ja taidoista esimerkiksi oppia valitsemaan ja ymmärtämään eri vaihtoehtoja. Valitsemiselle on kuitenkin annettava aikaa. Eläin, asiakas ja ammattilainen on nähtävä yksilönä, joiden suhde ja tuntemus toisesta välittyy kolmannen osapuolen kautta.

Eläintenkouluttaja **Terhi Jyllilä** korosti esityksessään suunnittelun ja tavoitteen kiristämisen merkitystä koulutuksessa onnistumiselle. Hevosten kouluttamiseen erikoistunut **Jenni Marttila** puolestaan nosti esille luottamuksen sekä fyysisen ja henkisen hyvinvoinnin merkityksen perustana onnistuneelle koulutukselle. Koulutus edellyttää muun muassa eläimen arjen ja työtehtävien kartoitusta, yksilöllisten tarpeiden huomiointia sekä toiminnan selkeyttä ja järjestelmällisyyttä.

Liiketoimintateemassa tarjottiin eväitä hinnoitteluun ja toiminnan kannattavuuteen. Yritysasiantuntija **Auli Teppinen** korosti liikeidean merkitystä yritystoiminnan kulmakivenä. Tärkeää on tiedostaa yrityksen asiakkaat, ja se, miten vastata erilasten asiakkaiden tarpeisiin. Strategisen suunnittelun ja talouden hallinnan merkitys korostuu erityisesti muutostilanteissa. **Tea Ekola** Ilon Kopse -yrityksestä puolestaan kuvasi, mistä tekijöistä erilaisten hyvinvointipalvelujen hinta muodostuu ja miten nämä tulisi ottaa hinnoittelussa huomioon.

Seminaaripäivän päättäneessä paneelikeskustelussa pohdittiin projektipäällikkö **Marta Ylilaurin** (Vaasan yliopisto) johdolla, miten eläin- ja luontoavusteiset menetelmät saataisiin nykyistä laajemmin käyttöön hyte- ja sote-palveluissa. Keskustelijoina olivat hankinta- ja logistiikkajohtaja **Ulla Isotalo** ja palvelualuejohtaja (vammainen palvelut) **Kristiina Keppo** Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelta, toiminnanjohtaja **Johanna Yliviitala** Mielle ry:stä, väitöskirjatutkija **Kati Kiiski** Itä-Suomen yliopistosta sekä yrittäjä **Sonja Jokiranta** Luovuuden Lakeus -yrityksestä. Yhteisenä näkemyksenä keskustelijat nostivat esille palvelujen tarjoajien ja ostajien keskinäisen tiedon ja kohtaamisen lisäämisen tarpeen.

Seminaaripäivää täydensivät alan yrityksiä ja hankkeita esitellyt ständitori, ohjattu ulkoi-

luhetki harjoitteineen sekä yhteinen illanvietto. Illallisen lomassa esiintynyt lauluryhmä Heikoollenkki, Etelä-Pohjanmaan Mieslaulajien Jussien pienryhmä, nostatti hilpeillä pohjalaiskappaleillaan tunnelmaa.

Toisen päivän opintoretkillä syvennyttiin muun muassa eläinavusteisen toiminnan menetelmiin sekä virtuaalisiin hoitomuotoihin aisti- ja virtuaalihuoneineen lähialueen kohteissa Lapualla, Ilmajoella ja Seinäjoella.

Esimerkiksi Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen Eskoon tuki- ja osaamiskeskuksessa tutustuttiin virtuaaliluonnon (Virtual Reality, VR) hyödyntämiseen. Eskoo tarjoaa erilaisten sosiaalipalvelujen lisäksi myös innovatiivisia virtuaalisia palvelumalleja. Tavoitteena on saada luonnon hyvinvointivaikutukset virtuaalitekniikkaa hyödyntämällä myös niiden asiakasryhmien ulottuville, joille luontoon pääsy on erityisen haastavaa. Eskooseen on rakennettu virtuaalinen studio, Dome, vammaispalveluiden asiakkaiden ja työntekijöiden käyttöön.

Vuoden 2024 Green Care -päivät järjesti Green Care Finland ry yhteistyössä Etelä-Pohjanmaan toimijoiden kanssa. Tapahtuman valmisteluun osallistuivat Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti, Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Järvisseudun ammatti-instituutti, Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Sedu, Luovuuden Lakeus Ky, Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaiset sekä Suomen luontoyrittäjyysverkosto ry.

Teksti Anne Matilainen | Kuva Mira Isoniemi

Ennakoivalla asenteella turvemaille ratkaisuja

Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla pureudutaan oma-aloitteisesti turvemaiden käytön muutoksiin ratkaisuja hakien. Tavoitteena on, että maakunnat voivat toimia valtakunnallisena esimerkkialueena turvemaiden kestävässä käytössä.

Turvemaiden käytön muutokset ovat erityisen merkittäviä maakunnissa, joissa turvemaiden metsien, peltojen ja turvetuotantoalueiden osuus on suuri.

Vuonna 2023 Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla päätettiin ottaa ennakoiva asenne näköpiirissä oleviin maankäytön ja siihen linkittyvien elinkeinojen muutoksiin ja perustettiin usean toimijan yhteistyönä Turvemaiden kestävä käytön osaamisklusteri. Klusterin tavoitteena on yhdistää tutkimusta ja käytäntöä, vahvistaa osaamista, lisätä yhteistyötä ja ottaa maanomistajat mukaan kehittämään kestäviä ratkaisuja.

Tavoitteena on siis aktiivisesti etsiä alueellisesti ratkaisuvaihtoehtoja sen sijaan, että kaivauduttaisiin poteroihin ja odotettaisiin muualta tulevia määräyksiä siitä, mitä turvemaille pitää tehdä.

Lähtökohtana kehitettävälle ratkaisulle on monioptimointi. Tämä tarkoittaa sitä, että keskiössä ovat ratkaisut, jotka yhtä aikaa ottavat huomioon taloudellisen, ekologisen, sosiaalisen sekä kulttuurisen kestävyuden. Lisäksi pyritään löytämään kullekin turvealueelle optimaalisin käyttöratkaisu.

Osaamisklusteri tarkastelee kaikkia turvemaiden käyttömuotoja: metsä- ja maatalous, turvetuotanto, jälkikäyttö, muu energian tuotanto, suojelu, ennallistaminen, virkistys ja matkailu. Tavoitteena on, että Etelä- ja Keski-Pohjanmaan maakunnat voisivat myös toimia kansallisella tasolla käytännön ratkaisujen koekenttänä ja esimerkkialueena turvemaiden kestävässä käytössä. Klusterin toiminta onkin tunnistettu kansallisesti ja

sitä kohtaan on osoitettu kiinnostusta myös muista maakunnista.

Osaamisklusterilla on tällä hetkellä 21 jäsenorganisaatiota. Osa klusterin ”syntymaakunnista”, osa kansallisia ja lähimaakuntien toimijoita.

Klusterin puheenjohtajana toimii **Sami Kurki** Helsingin yliopiston Ruralia-instituutista. Mukana on muun muassa tutkimus-, asiantuntija- ja koulutusorganisaatioita, yrityksiä, etujärjestöjä, kunta- ja maakuntatoimijoita sekä erilaisia järjestötoimijoita. Klusteriin voi liittyä alueellisia tai valtakunnallisia

organisaatioita tai yrityksiä, joiden toiminta liittyy turvemaiden käyttöön yli aluerajojen.

Klusterin työrukkasena toimii vuosina 2023-2026 Turvemaiden kestävä käytön osaamisklusterin aktivointi- ja koordinaatiohanke, jota toteuttavat Suomen Metsäkeskus, Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti, Seinäjoen Ammattikorkeakoulu SeAMK ja Kokkolan yliopistokeskus Chydenius.

Hanke on Euroopan Unionin osarahoittama ja sitä rahoitetaan JTF-ohjelmasta Etelä-Pohjanmaan liiton kautta.

Etelä- ja Keski-Pohjanmaalle on perustettu Turvemaiden kestävä käytön osaamisklusteri, johon voi liittyä mukaan.

Lähiruoan myynti- ja jakelumalli REKO:ssa (Rejal konsumtion – Reilua kuluttamista) kuluttajat tilaavat lähiruokatuottajilta ruokaa suoraan ilman välittäjiä.

Teksti Päivi Töyli | Kuva Ada Trogen

Kun kysyntä ja tarjonta kohtaavat

Ruuan suoramyyntiä edistävät REKO-renkaat ovat toimineet jo yli 10 vuoden ajan, mutta kattavaa tutkimustietoa REKO-toiminnan liiketaloudellisesta merkityksestä ei ole kerätty.

Tätä tietoaaukkoa lähdettiin paikkaamaan opinnäytteen avulla valtakunnallisessa Lähiruokaa, luomua ja luonnontuotteita – Ruokasektorin koordinaatiohankkeessa. Kun työn tilaajana pohdin asiaa opiskelijan näkökulmasta, niin pelkkä kaupankäynnin määrän laskeminen ei välttämättä ole kovin kiehtovaa, joten ajatus laajeni kattamaan myös REKO-ruokayrittäjyyden roolin tutkimista.

Sopivaa tekijää etsittiin hakuilmoituksella. Samaan aikaan oli käynnissä Helsingin yliopiston ja Vaasan yliopiston yhdessä toteuttama opintokokonaisuus kestävästä ruokaliiketoiminnasta. Opintokokonaisuuden otsikkokin sen kertoo, että samassa aihepiirissä liikutaan ja monien hakemusten joukosta

löytyi opiskelija **Nina Grönqvist**, jota aihepiiriin syventyminen kiinnosti kovasti.

Tutkimuksen aloittamisesta viestittiin avoimesti, joten useat elintarvikealan kehittämisessä toimivat kysyivät melkein samantien, milloin tutkimustuloksia on saatavilla. Opinnäytetyön tekijän näkökulmasta on motivoivaa tehdä tutkimusta, jonka tuloksille on kysyntää. Erinomaista tietysti oli, että toimeksiantajana pystyin tarjoamaan mahdollisuuksia tulosten esittelylle sekä hankkeen tilaisuuksissa että yhteistyöverkoston kautta.

REKOssa tapahtuvan kaupankäynnin määrää laskettiin kolmen otannan avulla, joissa seurattiin 59 REKO-renkaan Facebookissa näkyvää myyntiä. Myyntiluvuissa huomioitiin euromäärä ja myyntitapahtumien määrä toimialoitain. Myyntilukujen perusteella REKOssa tekevät hyvin kauppansa kananmuna, kala, (pakaste)marjat ja leipomo-

tuotteet. REKO-renkaissa on paljon jäseniä, mutta vain hyvin pieni osa on aktiivistajia.

Ruokayrittäjyyteen liittyvissä haastatteluissa nousi esiin, että yrittäjät toimittavat tuotteita yleensä useampaan lähialueen REKOon. Yrittäjät kokivat REKOn tärkeäksi myyntikanavaksi riippumatta myynnin määrästä, ja heillä oli REKOn ohella myös muita suoramyyntikanavia käytössä.

REKOn positiivisena puolena nähtiin tehokkuus (rajallinen jakoaika) ja ennakkoon tehdyt tilaukset. Tärkeänä nähtiin myös verkostoituminen, yhteisöllisyys ja asiakkaiden kohtaaminen.

Nina Grönqvistin Pro gradua ei ole vielä julkaistu, mutta tuloksiin voi tutustua verkossa: <https://aitojamakuja.fi/rekon-liiketaloudellisia-ja-muita-merkityksia/>

Teksti Susanna Kujala, Outi Hakala & Taneli Vaskelainen | Kuva Rodeo

Yhteisötalouden malleilla kohti oikeudenmukaisempaa energiamurrosta?

Yhteisötaloudessa asukkaat ovat enenevässä määrin energian tuottajia ja samalla taloudellisen hyödyn saajia.

Maamme energiajärjestelmää on tarpeen muuttaa kestävämpään ja huoltovarmempaan suuntaan. Tämä tarkoittaa esimerkiksi siirtymistä kokonaan uusiutuviin energiamuotoihin ja nykyistä hajautetumpaan tuotantomalliin.

Muutoksen liiketaloudellinen toteuttaminen on kuitenkin keskustelussa jäänyt vähemmälle huomiolle. Yksi oleellinen kysymys on se, millaiset toimijat näitä energiaratkaisuja toteuttavat ja minne niistä saatava taloudellinen hyöty kohdistuu.

Kestävää ja hiilineutraalia energiajärjestelmää voidaan rakentaa monin tavoin. Osa muutostavoista hyödyttää paikallisyhteisöjä enemmän ja osa vähemmän, mikä heijastuu muun muassa alueelliseen oikeudenmukaisuuteen.

Yhteisötalous tarjoaa mahdollisuuksia edistää energiamurroksen oikeudenmukaisuutta ja demokraattisuutta sekä nopeuttaa energiamurroksen etenemistä. Yhteisötaloudessa asukkaat ovat enenevässä määrin energian tuottajia ja samalla taloudellisen hyödyn saajia esimerkiksi kuuluessaan paikalliseen energiaosuuskuntaan.

Uusiutuvan energian hankkeiden vastustus vähenee, kun paikallistasolla ihmiset hyötyvät niistä taloudellisesti. Vaikka yhteisöllinen uusiutuva energia ei ole Suomessa vielä kovin yleistä, sitä on jo rakenteilla esimerkiksi Oulun seudulle osuustoimintaperiaatteita noudattaen.

Energiamurroksen vaihtoehtoisilla toteutustavoilla on erilaiset vaikutuksensa aluetalouksiin. Uusien energiantuotantoyksiköiden omistusmuoto vaikuttaa osaltaan alueelle jäävään taloudelliseen hyötyyn. Suoran vaikutuksen lisäksi murroksella on epäsuoria vaikutuksia, mutta niitä on hankala tunnistaa ilman tarkempaa aluetaloudellisten vaikutusten arviointia. Tällainen kokonaisvaikutusten arviointi tuottaakin tärkeää tietoa päätöksentekoon.

Yhteisötalouden mahdollisuuksiin ja eri omistusmallien aluetaloudellisiin vaikutuksiin paneudutaan nyt Ruraliassa EU:n osarahoittamassa HOKE-hankkeessa. Hankkeessa toteutetaan tarkastelut myös ympäristöllisestä ja sosiaalisesta näkökulmasta sekä laaditaan tielä kartta kokonaiskestävimmän energiamurroksen toteuttamiselle.

Teksti Ilona Myllyoja | Kuva Heidi Åkerman

GENGREEN-hanke rakentaa yhteisöjä ja luo uusia mahdollisuuksia eteläpohjalaisille naisyrityksille

Mitä GENGREEN-hankkeessa on tehty Etelä-Pohjanmaan naisyrityksien edistämiseksi tähän mennessä?

Pohjoismaisessa Interreg Aurora -hankkeessa tavoitteena on tuoda naisyrityksille mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja oppimiseen. Hankkeessa tehdään rajoja ylittävää yhteistyötä alueellisesti ja kansainvälisesti, jotta naisyrityksille olisi enemmän areenoita ja työkaluja, joille on tarvetta naisyrityksien esiin nostamiseksi.

Pohjoismaita pidetään yleisesti tasa-arvon mallimaina. Kuitenkin yritysmaailmassa naisia on paljon vähemmän ja Suomessa vain noin kolmasosa yrityksistä on naisia. Myös Etelä-Pohjanmaalla naisyrityksiä on vähemmän. Tutkimusten mukaan naiset tarvitsevat edelleen koulutusta, verkostoja ja roolimalleja, jotta yritysmaailma olisi vaihtoehto useammin myös heille.

Usein pienyrityksinä toimivilta naisilta puuttuu tarvittavia verkostoja. Naisyrityksillä voi olla myös puutteita tiedoissa liittyen esimerkiksi yritystoiminnan aloittamiseen. Naisyritykset tarvitsevat enemmän roolimalleja ja esikuvia, jotka voivat tarjota tarinoita onnistumisista ja rohkeudesta.

GENGREEN-hankkeessa on pyritty luomaan naisyrityksille yhteistä toimintaa, jota he ovat toivoneet. Eteläpohjalaisia naisyrityksiä on mukana noin parikymmentä. Etelä-Pohjanmaalle on hankkeen yhteydessä perustettu Living Lab -kokoontumispaikka naisyrityksille.

Seinäjoella Living Lab -tilana toimii GENGREEN HUB Skaalaamo Rytmikorjaamolla, jossa naisyrityksille järjestetään säännöllisesti mahdollisuuksia osallistua yritystoimintaa tukevaan toimintaan. Hankkeeseen osallistuvien naisten on mahdollista osallistua myös kestävästä yritystoiminnasta käsitteleville verkkokursseille.

GENGREEN-hankkeen Etelä-Pohjanmaan toiminta on vasta alussa, mutta tavoit-

NAISYRITTÄJÄT ETELÄ-POHJANMAALLA

KUILU SUKUPUOLTEN VÄLILLÄ

- Naisyrityksien määrä: n. 2700
- Miesyrityksien määrä: n. 7500

SUKUPUOLITTUNEET ALAT

- suurin yritysmaailman ala: maatalous, metsä ja kalastusaloilla (3500 yritysmaailmaa)
- maataloudessa miehiä: 2000
- maatalousalalla naisia: 888
- naisyrityksyyttä palvelu-, hoito-, sosiaali- ja taidealoilla

teenä on saada alueen naisyritykset yhteen innostumaan ja oppimaan. Kiinnostavaa hankkeen edetessä on kuulla naisyrityksien omia kokemuksia esimerkiksi Living Lab -toimintaan osallistumisesta.

Tärkeää on, että naisyritykset kokevat, että omalla alueella voi ja kannattaa yritysmaailmaan osallistua. On tärkeää muistaa, että naisyrityksien tukemi-

nen tuo elinvoimaa laajemminkin alueelle esimerkiksi työpaikkojen sekä verotulojen muodossa.

GENGREEN -hanketta rahoitetaan Interreg Aurora-ohjelmasta ja hanke kestää 2024-2026. Hankkeen verkkosivut: www.helsinki.fi/en/gengreen

Naisyritykset kokoontuivat GENGREEN HUB Skaalaamoon vuoden alussa.

Tieteidenvälisyyden säveltäjät

Tieteidenvälisyyttä haittaa siihen erikoistuneen osaamisen puute.

Teksti Sami Kurki | Kuva Rodeo

Tiedemaailma on täynnä taitavia oman instrumenttinsa soittajia, mutta missä ovat koulutetut monitieteisten teosten kapellimestarit?

Tiedeyhteisössä monet jakavat kysyttäessä kokemuksen, että tieteidenvälisten tutkimushankkeiden suunnittelu ja toteuttaminen on yllättävän hankalaa. Hankkeiden hahmottelu voi varsinkin alkuvaiheessa olla hyvinkin karkofonista mölyä, jossa punainen lanka todennäköisemmin hukkuu kuin löytyy.

Eri alojen parhaiden tutkijoiden saaminen samaan tilaan ei yleensä riitä avaamaan näkymää oivaltavaan synteisiin. Yleisiä ovat myös kokemukset, joissa rahoituksen saaneidenkin tutkimushankkeiden tieteenalaspesifit osuudet saadaan tehtyä, mutta loppuvaiheen syntetisoivaan kliimaksiin paukut eivät enää riitäkään.

Usein kunnianhimoiset, tieteidenväliset hankesuunnitelmat voivat törmätä seinään jo rahoitusvaiheessa. Arvioijat eivät tarjotussa lyhyessä ajassa pysty sisäistämään mahdollisesti vuosienkin synteesityötä tieteenalojen rajapinnoilla.

Kaikesta tästä voi tietysti syyttää ideoiden epätarkkuutta ja huonoa kommunikointia. On kuitenkin mahdollista, että molemmilla

puolilla pöytää puutetta on myös osaamisesta. Pitkälle erilaistuneiden tieteenalojen varaan rakentuva kulttuuri ja siihen nojaava tutkijakoulutus ei ehkä tarjoakaan riittäviä eväitä monitieteisten ja tieteidenvälisten hankkeiden suunnitteluun ja toteutukseen.

Ruralian koordinoimassa MOSKU-hankkeessa (Monitieteisen säveltämisen ja kapellimestaroinnin kehittäminen) yllä kuvattua kysymystä tuuletetaan ennakkoluulottomasti musiikin analogioiden kautta.

Yhdessä Taideyliopiston ja Tampereen yliopiston tutkijoiden kanssa toteutettavan projektin lähtökohtana on ajatus, jossa monitieteisen tutkimushanke kuvitellaan musiikkiteokseksi ja tieteenalat sen instrumentteiksi.

Analogiasta inspiroituneena kysymysetään monitieteisten teosten säveltäjiltä ja kapellimestareilta? Musiikin tarjoamia lukuisia analogioita rikastetaan hakemalla samaan kysymykseen vastausta sekä klassisesta sinfoniasta että soiton aikana inspiroituvasta jazz-bändistä.

Musiikin puolella synteisiin keskittyneitä ammatteja on lukuisia; säveltäjän ja kapellimestarin lisäksi esimerkiksi tuottaja

ja kriitikko. Tieteen puolella instrumenttien soittajat harrastavat sivuhomminaan näitä kaikkia.

Hanke on vasta alkutaipaleella, mutta jo nyt aineiston keruussa on käynyt selväksi, että tieteidenvälisyyden edistämistä haittaa siihen erikoistuneen osaamisen puute. Toisin kuin musiikissa, kukaan ei ole varsinaisesti saanut koulutusta monitieteisten teosten tekemiseen. Ammatillisuuden lisäksi tuntuu puuttuvan

yhteinen kieli, jolla yksityiskohdista voitaisiin käydä riittävän tarkkaa keskustelua.

Vaikka yhteiskuntatieteellistä kvartettia voikin ehkä johtaa hienov-

raisesti elehtimällä, varsinkin luonnon- ja ihmistieteiden raja-aitojen ylitykset vaativat poikkeuksellisen visionääristä ja tarkkaa hollistista näkemystä.

Jos kaikki menee suunnitellusti, MOSKU-hanke vahvistaa Ruraliassakin tieteidenvälisen synteisin osaamista ja heijastuu positiivisesti sekä hankkeisiimme että tutkijankoulutukseemme. Seinäjoen yliopistokeskuksen rahoitus turvaa nyt analogian alkutestauksen, mutta jatkossa tarkentuviin tutkimuskysymyksiin rahoitusta haetaan myös muista lähteistä.

”Monien mielestä maaseutu kuihtuu, koska politiikkaa tehdään väärällä tavalla.”

Makupaloja tiedejulkaisuista

Makupaloja tiedejulkaisuista

Kotiseututunne ja jaettu päämäärä luotsaavat julkisen sektorin alustoitumista

Tutkimme Japanin furusato nozei -kotiseutulajhoitusjärjestelmää, joka yhdistää erityisellä tavalla yksityisen sektorin alustayritykset, kunnat ja niissä toimivat paikalliset yritykset, lahjoituksia tekevät kansalaiset sekä valtion ohjaus- ja verovähennysjärjestelmät. Lähestyimme tutkimusaihetta alustoitumisen käsitteen kautta, jolla tarkoitetaan digitaalisten alustojen kautta syntyneitä yhteiskunnallisten suhteiden muutosta.

Järjestelmässä toimivilta alustayrityksiltä kerätyn haastatteluaineiston pohjalta analysoimme, miten Japanin kotiseutulajhoitusjärjestelmän alustoitumisprosessi on käynnistynyt ja minkälaisia hallintaan liittyviä haasteita siinä ilmenee. Tulokset osoittavat julkisen sektorin alustoitumiseen liittyviä mahdollisuuksia ja haasteita. Alustoitumisen myötä syntynyt markkinadynamiikka lisäsi toimijoiden välistä vuorovaikutusta ja resurssien uudenlaista jakautumista kaupunkien veronmaksajien, maaseutukuntien

ja paikallisten yritysten välillä. Järjestelmän taloudelliset kannustimet kuitenkin hämäävät alkuperäisiä aluekehittämistavoitteita, mikä jarruttaa yhteiskunnallisen arvon luomista.

Tutkimuksemme korostaa jaetun päämäärän roolia julkisen sektorin alustoitumisen hallinnassa. Yhteiskunnallisesti määritelty tavoitteenasettelu, kuten kotiseudun ja maaseudun elävöittäminen Japanin järjestelmässä, ohjaa sektorienvälistä vuorovaikutusta ja lieventää taloudellisten ja yhteiskunnallisten arvojen yhteentörmäystä.

Lisätietoja artikkelissa: Umeda, R., Ryyänen, T., & Hyyryläinen, T. (2024). Rural and regional development in the age of digital platforms: platformization of the Japanese Furusato Nozei Hometown Tax Donation System. *International Review of Public Administration*, 29(2), 59–82.

Greenhouse study and interviews indicate glyphosate residue via feed-feces-fertilizer route is a risk for horticultural producers using manure-based fertilizer

Chemicalisation of the environment is a risk to health, production, and the environment, and persistent chemical compounds can have unexpected impacts. A new article by Ruralia Institute's Traci Birge and colleagues from University of Turku shows how the herbicide glyphosate (best known as the active ingredient in Roundup), can end up harming greenhouse production of crops that were never intentionally treated with pesticides. The research is based on a real world case from Finland and involved a greenhouse study testing a fertilizer from the market that cause harm to production and interviews with a variety of stakeholders including fertilizer producers.

Compared to the control, first class tomato production was 37% smaller in the plants grown with the "glyphosate" fertilizer. Two of the five fertilizer companies identified poultry manure as a source of glyphosate contamination. Companies with awareness of pesticide

residues reported interest in establishing parameters for pesticide residues.

There are currently no maximum limits for the amount of pesticide residue fertilizers may contain. Poultry manure is a valuable fertilizer, but if the animals are fed feed containing glyphosate residues, those residues will accumulate in the manure and can inhibit crop production. The extent of pesticide residue contamination in manure is unknown. Fertilizer producers and their customers would both benefit from setting limits on pesticide residues in fertilizers.

Lisätietoja artikkelissa: Birge, T., Salonie, I., Saikkonen, K. et al. Greenhouse study and interviews indicate glyphosate residue via feed-feces-fertilizer route is a risk for horticultural producers using manure-based fertilizer. *Environ Sci Eur* 36, 147 (2024).

Maahanmuuttajat haluavat olla muutakin kuin maaseudun työvoimaa

Julkisessa keskustelussa maaseudun maahanmuutosta puhuttaessa korostuvat näkemykset maahanmuuttajista kipeästi kaivattuna työvoimana, sekä maahanmuuttajien mahdollisimman nopea kotoutuminen. Vähemmälle huomiolle on jäänyt se, mistä tekijöistä maahanmuuttajien näkemyksissä henkilökohtaiset kuulumisen kokemukset rakentuvat. Tässä artikkelissa keskityin tähän kysymykseen.

Aineisto koostui 23:sta eri elämäntilanteissa olevien ja eri syistä Suomeen muuttaneiden maahanmuuttajien haastatteluista. Aineiston perusteella kuulumisen kokemuksia vahvistivat turvalliseksi ja rauhallisiksi koetut maaseutualueet sekä sosiaaliset suhteet. Samaan aikaan kuulumisen kokemuksia kuitenkin hankaloittivat liian hiljaisiksi koetut maaseutualueet, näköalattomuus liittyen tulevaisuuteen ja mielekkäisiin työmahdollisuuksiin, riittämättömäksi koettu kielitaito, sekä vaikeudet rakentaa sosiaalisia suhteita paikallisten suomalaisten kanssa. Haastatteluissa tuli esille se, ettei maaseutualueiden turvallisuus yksinään riitä tekemään maaseutualueista houkuttelevia paikkoja elää, mikäli tulevaisuus- ja työnäkymät koetaan epävarmoiksi, ja jos henkilö kokee ulkopuolisuutta suhteessa paikallisyhteisöön.

Tutkimukseni perusteella tarvitaan näkökulman muutosta, jossa maahanmuuttajia ei nähdä pelkästään työvoimana tietyillä työvoimapulan aloilla ja kotoutumista yksipuolisena prosessina, joka on pääasiassa maahanmuuttajan vastuulla. Sitä vastoin kuulumisen kokemusten rakentamiseen tarvitaan ihmisten näkemistä aidosti tasavertaisina yhteisön jäseninä.

Lisätietoja artikkelissa: Enbuska, M. (2024). More than employment: Belonging and boundary construction among immigrants in rural Finland. *Maaseutututkimus*, 32(1), 9–39.

SÄHKÖINEN RURALIA-LEHTI

Mikäli haluat sähköisen lehden tilaajaksi tai haluat poistua postituslistalta, niin voit ilmoittaa siitä osoitteella: ruralia-instituutti@helsinki.fi. Ohjeet löytyvät myös Ruralia-instituutin verkkosivulta: www.helsinki.fi/ruralia. Samasta osoitteesta löytyvät myös kaikki Ruralia-lehden aiemmin ilmestyneet numerot sähköisessä muodossa.

HELSINGIN YLIOPISTO RURALIA-INSTITUUTTI

Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan osasto, johon kuuluvat Mikkelin ja Seinäjoen toimipaikat.

Lönnrotinkatu 7
50100 MIKKELI

Kampusranta 9 C
60320 SEINÄJOKI

www.helsinki.fi/ruralia
etunimi.sukunimi@helsinki.fi

Facebook: facebook.com/ruraliainstituutti/

X: twitter.com/Ruralia_UH

LinkedIn: linkedin.com/company/ruralia-institute/